מר בר חייא מתני איפכא. פי׳ בקונטרס דמסתברא כליסנא קמא ד) דקיס ליה רבי יוחנן בשיטתיה לעיל דאמר ניקב הקנה למטה מן החזה נידון כריאה וגלאה דאזלינן בכולהו לחומרא מדלא אימר הלכתא לא כמר ולא כמר וגם רבי יוחנן דאמר ניקב הקנה למטה מן החזה משמע בין דריאה בין דכבדא נידון כריאה וכן רבינו חננאל פסק לחומרא דשלשתן נקובתן במשהו בין דכבד בין דלב בין דריאה:

מאן דאמר רוב עורו רוב מוחו **מאי.** דללמא ה״ה ברוב מוחו לבד טריפה ונקט רוב עורו לאשמועינן דאפילו עורו בעי רוב ורבינו תם מפרש דמבעי ליה אי בעי נמי רוב מוחו ועורו דנקט מפני שהוא עיקר ומכל מקום בלא מוחו נמי איכא טריפה:

נתמזמז מוחיה דדין. תימה לרי״ם דמייתי ראיה ממנה דראש דשיעורו בנקב משהו לומר מוזמוז השדרה דשיעורו ברובו ו) עד

פולין יש מונחין על פי הקדרה מן הפולין ולפנים כלפנים מן הפולין ולחוץ כלחוץ ופולין עצמן איני יודע ז) ומסתברא כלפנים רבי ירמיה בדק בעופא ואשכח כמין שני פולין מונחין על פי הקדרה: ניקב הלב לבית חללו: בעי רבי זירא לבית חלל קטן או לבית חלל גדול א״ל אביי מאי תיבעי לך מי לא תנן ח) ר״ש אומר עד שתנקב לבית הסמפונות ט) ואמר רבה בר תחליפא אמר רבי ירמיה בר אבא אמר רב עד שתנקב לסמפון גדול הכי השתא התם לבית הסמפונות קתני להיכא דשפכי סמפונות כולהו והכא לבית חללו קתני י) מה לי חלל גדול מה לי חלל קטן קנה הלב רב אמר יא) במשהו ושמואל אמר ברובו הי ניהו קנה הלב יב) אמר רבה בר יצחק אמר רב חלב שעל גבי דפנות דפנות סלקא דעתך יג) אלא שעל גבי דופני ריאה אמר אמימר משמיה דרב נחמן תלתא קני הוו חד פריש לליבא וחד פריש לריאה וחד פריש לכבדא דריאה כריאה דכבדא ככבדא דליבא פליגי מר בר חייא מתני איפכא דריאה ככבדא דכבדא כריאה דליבא פליגי אזל רבי חייא בר יוסף אמרה לשמעתא דרב קמיה דשמואל א״ל אי הכי אמר אבא לא ידע בטרפות ולא כלום: נשבר השדרה: ת״ר יד) חוט השדרה שנפסק ברובו דברי רבי רבי יעקב אומר אפילו ניקב הורה רבי כרבי יעקב אמר רב הונא יא) אין הלכה כרבי יעקב וכמה רובו רב אמר יב) רוב עורו ואמרי לה רוב מוחו מאן דאמר רוב מוחו כ״ש רוב עורו למאן דאמר רוב עורו רוב מוחו מאי ת״ש דאמר ניולי אמר רב הונא שאמרו רוב עורו מוח זה לא מעלה ולא מוריד רב נתן בר אבין הוה יתיב קמיה דרב בדק ברוב עורו וקא בדיק ברוב מוחו א״ל אם רוב עורו קיים מוח זה אינו מעלה ואינו מוריד אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יהושע בן לוי יג) נתמרך פסול נתמסמס פסול איזוהי המרכה ואיזוהי המסמסה המרכה יד) כל שנשפך כקיתון מסמסה יה) כל שאינו יכול לעמוד בעי רבי ירמיה אינו יכול לעמוד מפני כבדו מאי יו) תיקו בי רב אמרי נתמסמס פסול יז) נתמזמז כשר מיתיבי יח) רשב״א אומר בהמה שנתמזמז מוחה טרפה ההיא נתמסמס איתמר אינו והא לוי הוה יתיב בי מסותא חזייא להאוא גברא יט) דטרייה לרישיה אמר נתמזמז מוחיה דדין לאו דלא חיי אמר אביי לא לומר שאינו מוליד עד היכן חוט השדרה אמר רב יהודה אמר שמואל עד בין הפרשות רב דימי בר יצחק הוה קא בעי למיזל לבי חוזאי אתא לקמיה כ) דרבי יהודה אמר ליה ליחוי לי מר בין הפרשות היכא א״ל זיל אייתי לי גדי ואחוי לך אייתי ליה גדי שמינה א״ל בליעה טפי ולא ידיע אייתי ליה כחוש א״ל בליטן טפי ולא ידיע א״ל תא אגמרך גמרא כא) הכי אמר שמואל עד אחת טרפה שלישית כשרה שניה אינו יודע בעי רב הונא בריה דרב יהושע קייס: **נתמרך פסול נתמסמס פסול** גרסינן. ואחוט השדרה קאי. אע״ג דהמסמסה קילא מהמרכה כדמפרש וחזיל אפילו הכי תנא תרווייהו דאי תנא המסמסה לחודה הוה מפרשינן דהיינו נשפך כקיתון. המרכה לשון מורך שנתרככה ועשית המוח בתוך הקרום כמים ונשפך מרלשון לקופו ומקופו לרלשון ואם היו נוקבין אותו היה יוצא דרך הנקב: **ואינו יכול לעמוד.** מפני שנעשה גלול אבל לא כל כך שיהיה נשפך כקיתון של מים אבל כשאוחזין אותו ומניח קצתו למעלה מידו הוא נכפף ונופל: **מפני כבדו.** שהוא עב וכבד אבל לא נתרכך מנפניס מהו חולי הוא זה שמכבידו או לא. וכל הני נתמרך ונתמסמס בכלל נפסק החוט הן דקיס להו לרבנן שמתוך ליקוי זה עתיד ליתקב וליפסק אי נמי אין פיסוק גדול מזה אע״ג דלמרן מוח זה לא מעלה ולא מוריד ה״מ בהפרדה אבל בהמרכה בב) לא: **תיקו.** וכל מיקו דאיסורא לחומרא: **נתמסמס פסול.** כדקאמרת: **נתמזמז כשר.** ולהכי הדר נקט נתמסמס פסול דלא תימא נתמזמז ונתמסמס חדא הוא ולאיפלוגי עליה אתא: **נתמזמז.** נתרוקן מהמוח מקצתו מאליו: בג) **טרייה.** מיגליי״ר בלע״ז: **נתמזמז מוחיה דדין.** דוחא הוא ולזה שנתמזמז מוחו: **שאינו מוליד.** מולדות האיש מן המוח היא באה שגיד הנשה של ירך וגיד הגוייה כולן מחוברין לחוט השדרה שהוא מתפצל ויוצא מתחת השדרה ונעשה גיד אצל הירכים ונכנס לתוכו: **עד היכן חוט השדרה.** עד היכן כמו אל חוטו בד) להיות בהמה טרפה בפסיקתו. החוט יוצא מן המוח והולך על פני כל השדרה והאליה עד סוף הזנב: **עד בין הפרשות.** עד מקום שהוא מתפרש ומתפצל פלוגין. כנגד הירכים הוא מתחיל ליפצל ויוצא ראש ג׳ לירך זו ואחד לזו והאמצעי יורד לזנב ולמטה מאותן פילוגין כנגד שתי אצבעות הוא חוזר ומתפצל עוד לג׳ ולמטה מהם עוד מתפצל וכן בהרבה מקומות עד סופו. ואם נפסק מן המוח ועד בין הפרשות הללו כל מקום שנפסק שם רובו טרפה ואם למטה מבין הפרשות נפסק כגר תשש כחו והיריכים מעמידין את שדרתו ואינה מתה בכך: **חייסי ליה גדי שמן.** שחוט ומופשט ולא היה לו שהות לעכב עד שיקרענו וירלאה לו הפילוגין מבפנים והיה מרלאה לו מבחוץ שהחוט לבן הוא ט) ונפרד מבחוץ כשנכנס בנשר האליה לכאן ולכאן מתחת לעצם: **ולא ידיע.** החוט מבחוץ והוא צריך לכוון עד מלא חוט השערה שאם נפסק לכאן טרפה ואם נפסק לכאן כשרה: **בליען טפי.** והעצם של בוקע דאטמא דוחק הנשר ומדוכך ודוחק בו את מוח החוט הנפלא עליו עד שנעשה דק ואינו ניכר: **עד אחת.** כ״מ שיפסק מן הלומר עד בין הפרשה לאשורה טרפה נפסק בין הפרשה שלישית כשרה שניה אינו יודע: עד

עין משפט נר מצוה

נד א מיי׳ פ״ו מהל׳ שחיטה הל״ג סמג עשין סג טוש״ע יו״ד סימן לא ס״ד:
נה ב מיי׳ שם הל״ה סמג שם טוש״ע יו״ד סי׳ מ סעי׳ ח:
נו ג ד מיי׳ שם טוש״ע שם סעיף ד וסי׳ לד ס״י:
נז ה מיי׳ שם ס״ע טו״ל סמג שם טוש״ע שם סי׳ לב סעיף ח:
נח ו מיי׳ שם טוש״ע שם סעי׳ ב:
נט ז מיי׳ שם טוש״ע שם סעיף ח:
ס ח ט י כ מיי׳ שם הל׳ ג טוש״ע שם סעיף ג:
סא ל מיי׳ שם הל״ח [וסיי״ו הלכה ד] טוש״ע שם סעיף ד [וסי׳ לא סעיף ב]:
סב מ מיי׳ שם ס״ט הלכה ג ד ועיין בכ״מ טוש״ע י״ד סימן לב ס״ה:

לעזי רש״י

גלנ״ץ. בלוטות.
מינצ״יר [מצייר״א]. הוכה במכה.

רבינו גרשום

דליבא פליגי רב ושמואל; אמרה לשמעתיה דרב לקמיה דשמואל כלומר הא דאמר רב עד שתינק׳ לסימפון גדול: וקא בדיק ברוב מוחו כלומר אם רוב מוחו קיים: נתמרך פסול כלומר חוט השדרה: בעי ר׳ ירמיה אוחזו ואינו יכול לעמוד כו׳ כלומר אמרת כל שמעמידו ואינו יכול לעמוד. אוחזו ואינו יכול לעמוד מפני כבדו מאי תיקו; נתמסמס פסול כו׳ כלומר חוט השדרה. נתמזמז כשר לשון שבר: עד בין הפרשות כלומר עד העצם. האי בליע ולא ידיע כלומר ולא ניכר חוט השדרה שלו ואותה חוליא לא ניכרת שיש בה חוט השדרה. דבליעה ואע״פ שיש בה חוט השדרה בחוליא דומה כמי שאין בה דבליעה טפי: אזל אייתי ליה כחוש א״ל הא בליעה טפי ולא ידיע כלומר הני חוליות בליעי טפי ואותה חוליא שאין בה חוט השדרה דומה כמי שיש בה דבליעי טפי: הכי אמר שמואל עד אחד כלומר עד חוליא ראשונה של אליה טרפה דבה יש חוט השדרה: שלישית כשרה. כלומר שלישי׳ אם שם נשברה החוליא כשרה דבה אין חוט:

מסורת הש״ס

ו) [לעיל מב., ג) [לקמן מט.], ג) [תוספות ז. [תוספתא רפ״ב], ד) [תוספתא רפ״ג], ה) [פי׳ דטרייה לרישיה דנפל במתקן והכה ראשו בכותל או בקרקע ונתמדנד מוחו. עיין ערוך טו׳ ה׳], ו) [ל״ל דרבי], ז) [בריתות יז:], ח) עיין ברש״י בשבת נג., ט) [ל״ל לפרק], י) בס״י ויומר, כ) [ל״ל דקסי], כ) [עיין בתורת חיים כתב ישוב על תמיה זו].

גליון הש״ם

גמ׳ אמר רבה בר יצחק (אמר רב). בהרא״ש ליתא וכן נראה מדברי הר״ן במ״ש דלמימר משמיה דר״ל פליג על רבה ב״י ואיהו ס״ל דקנה הלב דפליגי רב ושמואל מה דנפיק מגרגרת ופרש לגיבא:

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה אבא רב וכו׳ הוה עדיף. נ״ב ע״ל דף לח:

מוסף רש״י

לבית הסמפונות. קטנות קטנות המתפצלות מתוך הריאה, שהדם טוגע מהם בשמותיהם לאותה (לעיל מב.). חוט השדרה שנפסק ברובו. טריפה (כתובות ז.). עד בין הפרשות. דהייט כנגד הירכים שהחוט מתפצל מתפצל שם לג׳, מאחד פורש לצד עצם ימין האליה שקורין הנקי״ם בלע״ז והשני לשמאלו והאמצעי הולך לדרכו עד סוף הזנב ומבין הפרשות והלאה לא מתקרי חוט השדרה, שנכנס בלה כמו שנכנס (ל״ל שכובד) הבהמה נמנע על ירכה ולא על אליה ואין צריך לחוט (לעיל יא.).

שיטה מקובצת

א) דעל כרחיה קרי ליה שומן: ב) דאמר לעיל ניקב הקנה למטה מן החזה: ג) כ״ש רוב עורו שהרי הוער מחזיקו: ד) ה״מ בהפרדה אבל בהמרכה הפסק הוא: ה) מקצתו מאליו הס״ד ומה״ד טרייה לרישיה הכה והטיח ראשו בכותל לשון מכה טרה הס״ד ומה״ד טרייה וכו׳: ו) אוי לזה שנתמזמז מוחו הס״ד ומה״ד שאינו מוליד תולדת האבר מן המוח הוא שגיד הנשה וכו׳: ז) היכן כחו של חוט השדרה להיות בהמה טרפה: ח) דשיעורו בנקב משהו לומר דחוט השדרה דשיעורו ברוב:

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

עד ועד בכלל. והכי קאמר מן הראש ועד בין הפרשה לאשונה וכל אותו בין [6]בכלל טרפה או דלמא הכי קאמר עד ולא עד בכלל טרפה שלישית כשרה שניה איני יודע ה"ס לראשונה דמספקא ליה וממילא משתמע ולא אצטריך לפרושי לאשונה ושניה איני יודע דכיון דאמר ודאי טרפה עד אחת ולא היא בכלל מכלל דמכאן ועד שלישית מספקא ליה ומדא מייתיו הוא דנקט דלא תימא שניה כשלישית לקולא: **אפ"ל עד ולא עד בכלל פי פרשה מהו.** נפסק החוט הגדול כנגד פי הפלוגין הראשונים במקום פילוג מהו בכלל טרפה הוא או בכלל איני יודע הוא מי אמרינן עד בין דוקא ופי הפרשה טרפה או לאו דוקא: **ואפ"ל עד ועד בכלל.** ליכא למיבעי בפי הפרשה מידי דודאי טרפה דאפילו חוט שכנגד הפסק שבין שני הפילוגים טרפה וכ"ש פי פילוג הראשון אלא הכי קא מיבעיא [7]ליה נפסק הפילוג עצמו מן החוט מהו ובפרשה לאשונה קאי: **פירון בשר.** שאם נפסק הפילוג כשרה: ה"ג **מאי לאו לאשונה ושניה לא שלישית.** מאי לאו פילוג ראשון ואע"ג דחוט של אחריה עדיין בכלל טרפות או בכלל הפסק הוא וכן שני לשון מורי. [8]לשון אחר בין הפרשות הן אלעות קטנות של אליה. פרשות הוא בשר המפריש בין אלע לאלע. (בין) [פי] הפרשות אלעות שבין פרשה לפרשה: **גדי שמן.** מי: **גליעה טפי.** הלעות גבלעין ואין ניכרין כשהוא מי: **בליעי טפי.** ונפשט הבשר והכל דומה לאלעות. וכל לשון זה אינו נראה לי ומפי גאון שמעתי: **עד אחת.** עד בין הפרשה לאשונה דהיינו אלע ראשונה של אליה: **טרפה.** אם נפסק החוט: **בעי רב הונא עד ועד בכלל.** שאם נפסק החוט כנגד אלע הראשון טרפה דאיהו נמי קאי בין שתי פרשות שיש הפרש בינו לאלעות הגדולות: **ולא עד בכלל.** ובכלל איני יודע הוא: **פי פרשה.** נפסק החוט אצל תחלת העלם ולא כנגדו ממש מאי בהדי עלם חשיב ואיני יודע אי בהדי פרשה קמייתא חשיב וטרפה. ולא נהירא דהא ודאי מן הפרשה היא ולא מבין הפרשה: **פרשה עצמה.** נפסק החוט כנגד פרשה שניה בשר שבין אלע לאשון לשני מהו בהדי ראשון ליה וטרפה או בתר אלע שני שדינן ליה ואיני יודע: **פירון בשר.** אם נפסק החוט כנגדו. ולהאי ליתא גרס מאי לאו פרשה שניה. ומפי גאון אחר שמעתי פרשה עצמו נשבר הלע עצמו. ולשון מורי הראשון הגון וסייג מלאתי לו בהלכות גדולות והוא עיקר[9]: **עד למטה.** מכנפיו הוי כח חוט השדרה דיליה: **ונריש נקיש עד לנגד בין אגפים.** ותו לא: **ושלחו ליה דבי נשיאה.** שלחו בשבילו שילך אצלם: **והא אגן תנן.** גבי אלו כשרות במתני' (לקמן נד.): **זריק נה.** לבהמה שלא נשתייר בה כזית מן הכבד דקסבר טרפה: **מטביל נה.** אוכלה. וכל מאכלם ע"י טיבול חומץ או חרוסת כך שמעתי. אבל נראה בעיני דבאיסור והיתר טריף ומכשר הוה שייך למיתני חזיק ומטביל לא שייך ביה ומסתברא דהכי קאמר רבי חייא לה לכבד של כל בהמה חשיב ליה ורבי שמעון מטביל ליה דאף על גב דלאו בשר הוא קאכיל ליה משום בריאותא דקסבר נשמה תלויה בו כדקי"ל (ברכות דף מד: לעיל דף נג.) הרוצה שיבריא חותך כזית בשר קודם שתצא נפשה הילכך אם לא נשתייר כזית להעלות ארוכה שיחזור וירפא טרפה ולר' חייא לא בעי כדי להעלות ארוכה אלא שיורא פורתא תקום תליא דמרה דשיורא במקום מרה בעינן כדלקמן: **עשירין מקמלין.** רבי שמעון בן רבי בנו של נשיא היה. ומקמץ לשון עצרן: **פולמוסא.** חיל הסלטון: **ערוקאי.** גמירו מינאי הא מילתא כזית שאמרו במקום מרה יהא: **במקום שהיא חיה.** שהכבד היה משם דהיינו מקום תליתה כשהיא מעורה [10]דבוקה תחת הכליות זה נראה לי ומצאתיו. ליתא אחריתא ביותרת הכבד איכר"ש בלע"ז והן טרפשין: **מתלקט מהו.** כזית מתלקט ולא במקום אחד אלא חצי כזית כאן וחצי כזית כאן: **מרודד.** מרוקע טיגב"ל בלע"ז וגרע מכלעובה: **נדלדלה.** נעקרה במקומות הרבה: **ומעורה בטרפשיה.** כאן מעט וכאן מעט וכולה קיימת: **הא איכא.** [11]הרי כולה קיימת: רב נחמן קרמא תתאה ס"ל: **ריפוא דורדא.** מלבוש אדום שהריאה מוקפת בו. ורדא על שם שקרוס [12]תחתון אדום הוא כדאמרינן לקמן (עמוד ב) כאהינא סומקא: **דאגליד.** שיטל קרוס העליון והופשט כמו גלודה דמתניתין (לקמן דף נד.): כאהינא

עד ועד בכלל או עד ולא עד בכלל. מדאמר בפירקין (לקמן דף נה.) כל שיעורא דשיערו חכמים להחמיר ליכא למפשט מידי דהני מילי במשנה או בברייתא אבל הכא מימרא היא: **ואם תימצי לומר עד ולא עד בכלל פי פרשה מהו.** אף על פי שאמר שמואל עד בין הפרשות מ"מ מספקא ליה דלמא מתחלת עובי פילוג ראשון עד פילוג שני שלמטה הימנו קרוי בין הפרשות ראשון ועד ולא עד בכלל ואיני יודע או שמא מסוף עובי פילוג [5]קרוי בין הפרשות שזהו בין הפרשות ממש אבל מה שהוא כנגד עובי החוט המתפצל לא מיקרי בין הפרשות וטרפה אי נמי משום הכי מספקא ליה שמא פי פרשות עצמן דהיינו עובי פילוג ראשון הוי בין הפרשות דקאמר שמואל לפי שהוא בין חוט המתפצל לשמאל לחוט המתפצל לימין והא דנקט שמואל עד בין הפרשות ולא נקט עד הפרשות לפי שהאחד מתחיל לצאת ולהתפצל קודם לחבירו ודוקא אם עד ולא עד בכלל איצעיא ליה בפי פרשה ראשונה אבל אם עד ועד בכלל לא מצי למיבעי פי פרשה שניה מהו דממה נפשך הוי בכלל איני יודע כמו בין הפרשות שני דהא עד בין הפרשות ראשון קאמר דטרפה ותו לא ואם איתא דפי פרשה אינו קרוי בין הפרשות הכי לא אמרינן שיהא טרפה אלא עד בין הפרשות ואין זה בין הפרשות ואם הוא קרוי בין הפרשות האמר שניה איני יודע ובכלל שניה יש לו להיות: **ואם תימצי לומר עד ועד בכלל פרשה עצמה מהו.** פירש בקונטרס נפסק הפילוג עצמה מן החוט מהו ונראה דאפילו דאם מימלי לומר דעד ולא עד בכלל הוה מצי למיבעי בפרשה עצמה אמ"ל דפי פרשה טרפה אבל אי פי פרשה כשרה אז ודאי ליכא למבעי דכ"ש פרשה עצמה ועוד י"ל דמבעיא ליה אם נפסק הפילוג בראוק ממקום חיבורו כנגד חוט השדרה שבין פילוג ראשון לפילוג שני שהוא בין הפרשות ראשון והשתא לא מצי למבעי אלא אמ"ל עד ועד בכלל: [6]**מאי לאו ראשונה ושניה.** הא דנקט שניה משום דאי הויא טרפה הוה שייך למבעי כל הנך בעיות בשניה כמו בראשונה: **למטה מן האגפים.** יש להסתפק אם למטה ממקום חיבורן בגוף קאמר אם למטה ממקום שסוכבות על [7]העוף דהיינו למטה מסוף עלם של כנף המחובר בגוף: **ערוקאי.** רבי זירא לא היה צריך לברוח דאביו גבאי של מלך היה להגא בגבוראתא תליסר שנין דאמר בפרק זה בורר (סנהדרין כה:) דכי הוה אתי ריש גלותא למתא כי הוה חזי רבנן אמר להו לך עמי בא בחדרך: **הלכך בעינן בזית במקום מרה ובזית במקום שהיא חיה.** הכי קיימא לן כדפסקינן לעיל (דף מג.) הלכה כדברי האומר בכזית: **ואמרי** לה **קרמא תתאה.** כלומר עם עילאה לאי תתאה גרידא הא פסקינן בסמוך דבעינן תרוייהו ואם כן לא הוה ליה לא כרב [8]ולא כשמואל: לאינקיב

[6]עד ועד בכלל או דלמא עד ולא עד בכלל בעי רב פפא את"ל עד ולא עד בכלל פי פרשה מהו בעי רבי ירמיה את"ל [a]עד ועד בכלל פרשה עצמה מהו ת"ש [b]הפרשה תידון כבשר מאי לאו פרשה ראשונה ושניה לא [c]שלישית בעופא ר' ינאי אומר [d] [9]למטה מן האגפים ור"ל אמר [e]עד בין אגפים אמר עולא הוה קאימנא קמיה דבן פזי ואייתו לקמיה עופא ובדק עד בין אגפים ושלח ליה דבי נשיאה וקם ואזל ולא ידענא אי משום דלא צריך למבדק טפי אי משום כבוד נשיאה: ניטלה הכבד וכו': הא נשתייר הימנה כלום כשרה אע"ג דלא הוי כזית והתנן [10]ניטל הכבד ונשתייר הימנה כזית כשרה אמר רב יוסף לא קשיא הא ר' חייא הא ר"ש בר רבי כי הא דר' חייא זריק לה ור"ש בר רבי מטביל לה [11]וסימניך עשירין מקמצין ההוא פולמוסא דאתא לפומבדיתא ערקו רבה ורב יוסף פגע בהו ר' זירא אמר להו ערוקאי כזית שאמרו במקום מרה רב אדא בר אהבה אמר במקום שהיא חיה אמר רב פפא [f]הלכך בעינן כזית במקום מרה ובעינן כזית במקום שהיא חיה [g]בעי ר' ירמיה מתלקט מהו כרצועה מהו בעי רב אשי כזית מרודד מהו [h]תיקו בעא מיניה ר' זריקא מר' אמי נדלדלה כבד ומעורה בטרפשיה מהו אמר ליה [i]דלדול זה איני יודע מהו אי למ"ד במקום מרה הא איכא אי למ"ד במקום שהיא חיה הא איכא: הריאה שניקבה: רב ושמואל ורב אסי דאמרי קרמא עילאה ואמרי לה קרמא תתאה אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן וסימניך כיתונא דורדא דמנחא ביה ריאה [12]פשיטא אי אינקיב עילאה ולא אינקיב תתאה תתאה מגין [13]כדרבה דאמר [14]רבה [15]האי ריאה דאגליד כאהינא

הגהות הב"ח

(א) גמ' רבי יצחק אומר עד למטה:

לעזי רש"י

איבר"ש [איברי"ש]. סרעפת.

טינב"א. דק, רזה.

מוסף רש"י

הא נשתייר הימנה כלום כשרה. דעתיד להיבלות ולהתרפות (הפרדס עמ' קמ). עשירין מקמצין. כ' שמעון שהרי בן נשיא ועשיר היה, קמצן עלמן (מנחות פז.). **במקום שהיא חיה.** פי' דהיינו במקום שתגייה בתלר הכבד (הפרדס שם).

סג א ב ג ד מיי' פ"ט מהל' שחיטה הל' ג ד סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סימן נ"ב סעיף ה ועיין בהג"ה:

סד ה מיי' שם פ"ח הל' כא סמג שם טוש"ע יו"ד סי' מז סעיף ח:

סה ו ז מיי' שם הל' כב ולהמתרצ"ל ועיין בכ"מ ובל"מ:

סו ח מיי' שם הל' כא טוש"ע שם סעי' ה:

סז ט מיי' שם פ"ז הלכה ח סמג שם טוש"ע יו"ד סי' לו סעיף ח:

סח י מיי' שם טוש"ע שם סעיף כ:

שיטה מקובצת

[a] וכל אותו בין הפרשה טרפה: [b] כשהיא מעורה ודבוקה: [c] הא איכא שהרי בולה קיימת: [d] על שם שקרום התחתון אדום: [e] ואיני יודע או שמא מסוף עובי פצול ראשון עד פצול ב' קרוי בין הפרשות: [f] ממקום ששוכבות על הגוף דהיינו למטה:

רבינו גרשום

עד ועד בכלל כו' כלומר אמרת עד אחת טרפה עד ועד בכלל כו' אם תמצא לומר עד ולא עד בכלל שהראשונה אינה בכלל מוח פי פרשה ראשונה מהו שהיא בינתים בין סוף השדרה לתחלת פרשה של ראשונה מהו ישנה בכלל חוט השדרה אי לא: אם תמצא לומר עד ועד בכלל פרשה (ראשונה) [עצמה] בכלל מוח [או לא] [g] אבל לא שניה. אם ניטלה פרשה שניה עצמה עצם וגם מוח תידון כבשר ולא כחוט השדרה: עד בין אגפים. עד כנפי העוף: כי הא דר' חייא זריק ליה כלומר ר' חייא זריק ליה וטריף הבהמה שלא נשתייר ממנה כזית ור' שמעון ב"ר מטביל ביה כלומר אכיל ליה ע"י טיבול ומכשר לבהמה אע"ג דלא הוי כזית: במקום שהיא חיה כלומר באותו מקום שהיא תולה: הילכך בעינן כזית במקום מרה כו' כלומר הן במקום מרה והן במקום שהיא חיה: מתלקט מהו כלומר דלא הוי כזית במקום אחד אלא מתלקט מכמה מקומות: כרצועה מהו כלומר ארוך וקצר: מרודד מהו דלא הוי כזית עב אלא מרודד: אי למ"ד כזית במקום מרה האיכא כלומר כיון דמעורה בטרפשה: ואמרי לה קרמא תתאה דשתי קרמות יש בריאה וסימניך כיתונא דוורדא כו' כלומר דאדום הפנימי כוורד. תתאה מגין מדרבא דאמר

[g] לפי הגירסא שלפנינו בגמ' אינו מובן מ"ש אבל לא שניה ואולי לגירסא אחרת היה לו דפרשה ראשונה בכלל מוח אבל לא שניה וכו'.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

אינקיב תתאה ולא אינקיב עילאה מאי. לעיל (דף מה.) גבי קרוס של מוח כו' בעי הכי דפסיטא דעילאה מגין שהוא עב וחזק: **והלכתא** מגין כדרב יוסף בו'. בכל דוכתי (לקמן נג:) קי"ל כרבינא לקולא ולא הולכין לפסוק כאן אלא משום דבעי לאתויי דרב יוסף: **אלא לא שנא.** פירש ר"ח לא שנא וטרפה ולפירושו הא דאמר לקמן[ד] אדומה כשרה מדר' נתן צריך לומר היינו כשמתלבנת ע"י נפיחה וכן משמע מתוך הלכות טרפות דרבינו גרשום ובה"ג של רבינו תם ובקונטרס פירש לא שנא וכשרה כדלקמן וכן פסק בה"ג ורב אלפס ורבינו יעקב בר רבי אליעזר היה מורה[ה]: **אוכמי אוכמי.** פירש בקונטרס טרי"ש שיש בה מראות שחורות והא דאמרינן בסמוך כדיותא טרפה יש לפרש דהיינו כשרובה כך ומעשה בא לפני רבינו תם והכשיר כשלא היתה רובה שחורה אבל תימה דכיון דאמר לקמן (דף מז:) דטרפה משום דשחור אדום הוא אלא שלקה ל"כ מה לי רובה מה לי מקצתה כיון דע"י לקותא היא ונראה לפרש ומעשה בא לפני רבינו תם והכשיר כשלא היתה רובה שחורה אבל תימה דכיון דאמר לקמן (דף מז:) דטרפה משום דשחור אדום הוא אלא שלקה ל"כ מה לי רובה מה לי מקצתה כיון דע"י לקותא היא ונראה לפרש ומעשה בא לפני רבינו תם והכשיר כשלא היתה רובה שחורה אבל תימה דכיון דאמר לקמן (שם) דכשרה וכן פירש בהלכות גדולות של ר"ת[ו]: **אין מקיפין בבועי.** כשניקבה היכא דלא ממשמשא ידא דטבחא כדפירש בקונטרס דאי לא ניקבה כשרה בר מהיכא דאיכא תרי בועי דסמיכי להדדי דבסמוך: **אבל** כסדרן היינו רביתייהו.

נראה[ז] לי כסדרן דוקא בחותו ענין כמו שהן שוכבות זו אצל זו אבל אם הם שוכבות זו על זו אע"פ שהם סמוכות זו לזו טרפה דאין זה כסדרן ועוד כתוב בערוך[ח] בשם ר"ת כסדרן[ט] קבלה רב מפי רב אפילו סריכן תרי חוי בחמצע ועיקרן מפרקי מהדדי טרפה וכ"ש אם דבוקות זו ע"ג זו[י] בהלשונה עם השניה או השניה עם השלישית דודאי טרפה וכדומיו הגאונים כתבו כיון דמדא סירכא[כ] על גבי חברתה היא רביתא ולא איכפת לן בהיא סירכא והרבה תמיה רבינו יהודה על קבלת ר"ת וכתב שלא מצא בכל הלכות טרפות של רבותינו שרשה שום חילוק בין מיפרקי מעיקרן ללא מיפרקי: **היינו רביתייהו.** על פירוש הקונטרס דפירש דהסירכא מחמת נקב היא בתה קשה לר"י דאמאי כסדרן כשרה נהי דאינה נמשכת לכאן ולכאן לא יהא אלא קרום שעלה מחמת מכה בריאה שאינו קרום אע"פ שאין הקרום דבוק למקום אחר[כא] ואי הוה אמרינן הא דכסדרן

כאהינא סומקא כשרה תתאה ולא אינקיב עילאה מגין או לא מגין פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר לא מגין וחד אמר מגין [א]והלכתא מגין כדרב יוסף [ב]דאמר רב יוסף [ג]האי ריאה דאווושא אי ידעינן היכא אווושא מותבינן עלה גדפא או רוקא או גילא אי מבצבצא טרפה ואי לא כשרה ואי לא ידעינן היכא אווושא מייתינן [ד]מתיכלתא דמיא פשורי ומותבינן לה בגוה בחמימי לא דכווצי בקרירי לא דמטרשי אלא מותבינן בפשורי ונפחינא לה אי מבצבצא טרפה ואי לא כשרה תתאה אינקיב עילאה לא אינקיב והאי דאווושא זיקא דביני ביני הוא (אהיני סומקא דיבש גילדי סימן) [ה]גופא אמר רבא האי ריאה דאיגליד כאהינא סומקא כשרה ואמר רבא ריאה שהאדימה מקצתה כשרה כולה טרפה א"ל רבינא לרבא מקצתה מ"ט דהדרא בריא [ו]כולה נמי הדרא בריא מי לא תניא [ז]ושאר שקצים ורמשים עד שיצא מהם דם וכי תימא לשמונה שרצים מדמינן לה דתניא [ח]נצרר הדם אף על פי שלא יצא אי הכי אפילו מקצתה נמי אלא לא שנא ואמר רבא [ט]ריאה שיבשה מקצתה טרפה וכמה אמר רב פפי משמיה דרבא [י]כדי שתפרך בצפורן כמאן כרבי יוסי בן המשולם [יא]דתניא [יב]איזו היא יבשה שאם תינקב ואינה מוציאה טיפת דם רבי יוסי בן המשולם אומר יבשה כדי שתהא נפרכת בצפורן אפילו תימא רבנן גבי אוזן בכור דקא שליט ביה זיקא לא הדרא בריא אבל ריאה דלא קא שליט ביה אוירא הדרא בריא ואמר רבא [יג]האי ריאה דקיימא גילדי גילדי [יד]אוכמי אוכמי חזותא חזותא כשרה אמר אמימר משמיה דרבא [טו]אין מקיפין בבועי [טז]ואמר רבא [יז]הני תרתי אוני דסריכן להדדי לית להו בדיקה ולא אמרן אלא שלא כסדרן אבל כסדרן היינו רביתייהו ואמר

לאהינא סומקא. שנשארת בקרום התחתון והיא כתמרה אדומה: **דאווושא.** כשנופחין אותה משמעת קול כאילו רוח יוצא ממנה: ה"ג **אי ידעינן מהיכא אווושא מותבינן עלה גדפא או גילא או רוקא.** מושיבין על אותו מקום כנף פלומ"א בלע"ז: **גילא.** קש: **אי מבצבצא.** ההיא רוקא ממחמת הנפיחה בידוע שיש שם נקב שהרוח יוצא משם: **טרפה.** משום דיאה שנקבה: **ואי לא ידעינן מהיכא אווושא.** פעמים שאין יכול להבחין לשמיעת האוזן מהיכן קול זה נשמע: **דמייתינן משילנא.** קוריי"ל בלע"ז: **דמיא פשורי ומותבינן.** לכולה ריאה לאותה שכל מקום שיש בה נקב יבצבצו המים: **דכווצן לה.** והנקב נסתם ואין זו בדיקה יפה: **דמטרשי לה.** מקשין אותה כאבן ואם אין שם נקב בקרום העליון ונקב בתחתון מתקרע העליון ממחת שהוא קלוש ומים הקריס מותחין אותה כשמתקשה שקורין דייר"ש: **פפאה לינקיב.** והרוח יוצא מבפנים דרך הנקב ואינו יכול לצאת חוץ מפני קרום העליון שמגין וחכנס הרוח לבין ב' הקרומים לפיכך היא משמעת קול: **שהאדימה.** שנקוטרל"ת: **מי לא תניא ושאר שקצים ורמשים.** קטנים כגון לפרדעים ודומה להם שעורן רך חוץ משמונה שרצים שעורן קשה אינו חייב עליהן בשעת משוס חובל עד שתצא מהם טיפת דם ואע"פ שנצרר הדם והאדים עורן מבחוץ אין זה לקותא דתמוך שעורן רך הוא ממהר להאדים וה"ל ממהר להאדים ואמאי חשבת ליה נקב: **וכ"ש לשמונה שרצים מדמינן לה דתנא.** בהו בפ' מ' שרצים (שבת קז:): **נצרר הדם.** ונאסף במקום אחד דהיינו האדים העור מבחוץ אף על פי שלא יצא וקרי ליה התם חבורה שאינה מוחזת דכיון שהאדים העור מבחוץ בידוע שנקבע העור מבפנים וסופו לינקב וללאת והכא נמי לאחר קרום דריאה חשבת ליה כעור גמור והכי מפרש התם דבהגך דאית להו עור הוא חבלה ובהגך דלית להו עור לא חשיבא חבלה הך לרירת דם. והך מתניתא קמייתא לא ידענא היכא תניא: **אלא לא שנא.** דבין כולה ובין מקצתה כשירה כדאמר לקמן (דף מז:) אדומה כשרה מדר' נתן: **הכא נמי לא שנא** ל"ג: **איזו היא יבשה.** לגבי מומי בכור קאי: **רבי יוסי בן המשולם אומר.** ואע"פ שאין מוציאה דם אין זו יבשה עד שתיבש כל כך שתהא נפרכת בצפורן: רוח ואויר מבאים ומקלקל את המכה: ה"ג **הכא כיון דלא שליט בה אוירא הדרא בריא: גילדי גילדי.** קליפות קליפות קרוסט"ת בלע"ז כעין מכות מלנ"ש: **אוכמי אוכמי.** טיי"ש בלע"ז שחורות: **חזותא חזותא.** היכא דלא ממשמשא ידא דטבחא דליכא למיתלייה בטבחא ואין יודע אם קודם שחיטה אם לאחר שחיטה אין מביאין בועה אחרת להקיף ולקרב אצלה ונוקבה ולראות אם מראה הנקבים שוים כדאמרינן לקמן בפירקין (דף נ.) מקיפין בריאה דה"מ דיאה אבל כיון שנעשית בה בועה אין מראה ניכר בה שעשוי להשתנות כל שעה ושמא מראה אחר היה לו ונשתנה. לשון מקיפין מקרבין זו לזו כמו אין מקיפין שתי חביות למסכת בילה (דף נב:): **ליה לזו בדיקותא.** שסירכה זו ממחת נקב היא בתה שממתן שהריאה שותת כל מיני משקה והמשקה נעשה עב בתוכה כמין גליי"ר ויוצא מעט מעט דרך הנקב נקפה ונעשה קרום כך מצאתי בתשובת הגאונים ואע"פ שהוא סותם הנקב ואין מוציא רוח הא אמרן[ו] קרום שעלה ממחת מכה בריאה אינו קרום שסופו ליסתר: **שלא בסדרן.** כגון שתים התיצונות נדבקו בסירכא ממעל לאמצעית או מתחתיה: **היינו רביתייהו.** זו מגיהה על זו והדרא בריא שממתן שהוכבות זו על זו אינן מתפרקות והקרום הולך וחזק אבל כשהן שלא כסדרן זו הולכת לכאן וזו הולכת לכאן והקרום מתפרק ונסתר וכן הלכה דליכא מאן דפליג עליה. ואותה הסרוכה בתוכה והיא אצלה מעשה בא לידי ושאלתי את פי רבינו יעקב בר רבי יקר והתירה לי לאכול ויש שתוקרין והוא אמר לי טעמו וטעמם. התוקרין אומרים הרי נקב יש ולא מצאנו שהותר אלא באותי כדאמר רבא אבל כסדרן היינו רביתייהו אבל אותי דאותי משום שעומדין במילר החזה ומתחממות והדרא בריא ותדע שהרי בריאה הסמוכה לדופן באותי כשרה ובאותה טרפה כדלקמן (דף מח.). וטעם מורי לא מצינו אותה בגמרא ורבא לא אמר טעמו משום חוס דהא בכל הריאה אמרן לעיל דלא שלט בה אוירא ורבא פי' טעמו משום דהיינו רביתייהו לומר כך הן גדולות זו עם זו ואין מתפרקות זו מזו הלכך ל"ש אותי ול"ש אותה ורבא דנקט אותי מישום דעיקר מילתיה דאותי לן דשלא כסדרן טרפה ואע"ג דאי הוה סריכי אותי כשרה כדאמרינן לקמן (דף מח.) אשמעינן רבא דהתם היינו טעמא דכיון שהחלל בר הן שוכבות תמיד אצל הדופן ואינן מתפרקות ממנו (ח) זו מזו אבל דשלא כסדרן מתפרקות הן שהרי אמצעית מפרקתן ולא תימא דוחק הדופן מעמידן שלא יתפרקו זו מזו אבל באותה ואותה שלא כסדרן לא אינטריכא לן לאותויי דכיון דבכוחב החלל הן עומדות מי יחזיק בה שלא יתפרקו וסייג מלאתי לדבריו בתשובת הגאונים ויכריס דברי אמת. ועיונותיתא דוודאי כל היכא דסבכא[ט] טריפה דכולהי לגבה דידה שלא כסדרן נינהו:

תרתי

[ד] [לקמן מז:], [ה] [יתכן לחיות שמיכלי עיין לקמן דף נ:], [ו] [שבת קז:], [ז] [ל"ל דתנן], [ח] [כמוכות לז.], [ט] [לקמן מח. ע"ש], [י] [לקמן מז:], [יא] [בס"ל: דסריכן], [יב] [דף מז:], [יג] [ל"ל מוהה כן. ר"מ], [יד] [עיין תוס' ב"ב דף מז: ד"ה כמחלא דריסקא], [טו] [ערך אן ג.], [טז] [בערוך שם: שלא כסדרן], [יז] עם תכתה כפ"ל רש"ל,

גליון הש"ס

גמ' **נופא אמר רבא.** כס"ג בב"ק דף קי ע"א וכנ"מ דף קט ע"ב:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה היינו רביתייהו וכו' ואינן מתפרקות ממנו אבל דשלא כסדרן מתפרקות הן זו מזו שהרי:

לעזי רש"י

פלומ"א. נוצה.
קוני"א. גיגית.
דייד"ש [ריידר"ש]. קשה, נוקשה.
שנקוטרד"א [שנקטיריוד"א]. רוויים דם.
קרושט"ת [קרושטי"ש]. גלדים
מלנ"ש [מלנ"ץ]. פצעים.
טיי"ש. נקדות.
גלייר"א. ליחה.

מוסף רש"י

אי מבצבצא טרפה. אי מנבלבלא כשרה, מאי טעמא שלא ניקב קרום העליון, והאי דאווושא למה, דנקב קרום התחתון ולא ניקב העליון ולא תמות הבהמה ותתרפא (הפרדס עמ' קמ). **ונפחינא לה.** אי מנקבקא, שיש קול במיס טריפה ואי לא המקבקא כשרה, דאמרינן קרמא עילאי אינקיב ותתאה לא אינקיב (שם, ונראה שגורס מבקבקא). **נצרר הדם.** נאסף ונקבר במקום אחד שוב אינו אחר ונבלע (שבת קז:). **גילדי גילדי.** שנבלה ונשאר עורה של ריאה ומעומדת בשלמה נוטים והני גילדי קיימין שחורים לגמים או מיני מלאה אחר (הפרדס שם). **אין מקיפין בבועי.** שסומכים זו לזו ורואין אם דומות זו לזו (עדרבין ל: קדושין נ. נדה ז.) אם דומים הם בנקביהם (שם) שאם יש נקב בבועי של ריאה ואין יודע אם קודם שחיטה או לאחר שחיטה ניקב, לא אמרינן נעשה נקב אחר בבועא ונסמוך זה לזה ונראה אם דומה זה הנקב החדש שנעשה אחר שחיטה לאותו שהיה קודם לכן ויהיה כשר, אלא טריפה, דאמרינן קודם שחיטה ניקב, הלכך טריפה, דמספיקא לא נוכל לתלות בידי הטבח או בסכין שמכניס תחת הגרון כשהיא תלויה כדי להוציא הדם מתחת החזה, אבל ניכר שביד הטבח נעשה כשרה ואז מקופין ונאמר ביד הטבח נעשה וכשרה (הפרדס עמ' קמא). **דסריכן להדדי.** דסמיכי להדדי על ידי סירכא,

מסורת הש"ס

סט א מיי' פ"ז מהל' שחיטה הלכה ה סמג עשין סד טוש"ע יו"ד סימן לו סעיף ה:
ע ב מיי' שם הלכה ז [ד] טוש"ע שם סעיף ד:
עא ג מיי' שם הלכה טז יט סמג שם טוש"ע יו"ד סי' לח סעיף ד:
עב ד עיין בזה במ"מ פ"ח מהל' שבת וכ"מ שם [וע"ש הל"ע וכ"מ שם הי"ז] טוש"ע יו"ד סי' שנו סעיף ח:
עג ה מיי' שם סמג לאוין סט טוש"ע יו"ד שם:
עד ו ז מיי' פ"ח מהל' שחיטה הלכה ז סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' לו סעיף יג:
עה ח מיי' פ"ז מהל' ביאת מקדש הל"ג [עיי"ש סימן שו וכנ"ש]:
עו ט מיי' פ"ז מהל' שחיטה הלכה יט סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' לח סעיף ה:
עז י מיי' שם טוש"ע שם סעי' ד:
עח כ מיי' שם הלכה יג סמג שם טוש"ע יו"ד סי' לו סעיף ו:
עט ל מיי' שם פ"ח הלכה ה סמג שם טוש"ע יו"ד סי' לט סעיף ד:

שיטה מקובצת

[א] והקן דלקמן בהלכות גדולות הס"ד: [ב] אבל כסדרן היינו רביתייהו נראה לפרש כסדרן דוקא באותו ענין שהן שוכבו: [ג] וכ"ש אם דבוקות זו על גב זו או הראשונה עם השלישית: [ד] אע"פ שאין הקרום דבוק למקום אחר וכ"ש כשהוא דבוק לאונה אחרת ואי הוה אמרי':

רבינו גרשום

רבא האי ריאה דאגליד כאהינא סומקא כלומר דאינקיב עילאה ולא אינקיב תתאה דתתאה כאהינא סומקא: גלא. קש. אי מבצבצא טרפה כלומר דאינקיב ואי לא מבצבצא כשרה. תתאה אינקיב עלאה לא אינקיב והאי דקא אוושא זיקא דביני וביני קא אוושא: דמטרשי לשון קשה. אי מבצבצא כו' דכיון דמבצבצא ודאי אינקיב: נצרר הדם כלומר שהאדים כנגד המכה. אלא לא שנא כלומר בין מקצת ובין כולה כשרה: איזה יבשה כלומר לענין בכור אוזן בכור שיבשה אינה חשובה יבשה עד שתהא נפרכת בצפורן: אפי' תימא רבנן כלומר אפי' רבנן דמחמירי לענין אוזן בכור דאמרי אפי' אין נפרכת בצפורן אלא שאינו יוצא ממנה דם חשובה יבישה אפי' לדבריהן אינה חשובה יבישה לענין ריאה עד שתהא נפרכת בצפורן מ"ש התם לענין אוזן בכור כיון דשליט בה זיקא כו' אבל הכא כיון דלא שליט בה זיקא הדרא בריא אפי' לא יצא ממנה דם ואינה חשובה יבישה עד שתהא נפרכת בצפורן. דאסיק גילדי גילדי לשון מכות ואבעבועות: אין מקיפין בבועי שאם יש נקב

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

טריפה, והוא דקיימין שלא כסדרן, שלא נסרכה לאותה שאצלה אלא בשליש ואותה אמצעית מפסקת ביניהם, אז היא טריפה משום דעבידא דמיתתקא וכל העומד ליתקן כמתוק דמי ומשום כמה דהוויא הנקב פתוח בכתחלה וטריפה, אבל אי קיימא האונות כסדרן, דסריכה מדא לאנבתה שבאלה, שאין ביניהם אחרת, היינו רביתייהו, דרך גדילתן הוי כך ולא מיתתן לעולם והיא מתיתה מעלה וכשרה (שם).

ואמר רבא [א]**הני תרתי בועי דסמיכי להדדי לית להו בדיקותא** [ב]**חדא ומתחזיא כתרתי מיית ינן** [ג]**סילוא ובזעינן לה אי שפכן להדדי חדא היא וכשרה ואי לא תרתי נינהו וטרפה ואמר רבא** [ד]**ה' אוני אית לה לריאה אפה כלפי גברא תלתא מימינא ותרתי משמאלא** [ה]**חסיר או יתיר או חליף טרפה ההוא יתירתא דאתאי לקמיה דמרימר הוה יתיב רב אחא אבבא א"ל מאי אמר לך א"ל אכשרה ניהלה א"ל הדר עיילה קמיה א"ל זיל אימא ליה למאן דיתיב אבבא** [ו]**לית הלכתא כוותיה דרבא ביתרת והני מילי דקיימא בדרא דאוני אבל ביני ביני טרפה ההוא ביני ביני דאתא לקמיה דרב אשי סבר רב אשי למיטרפה א"ל רב הונא מר בר אויא** [ז]**כל הני** [ח]**חיוי ברייתא** [ט]**הכי אית להו וקרו לה טבחי עינוניתא דוורדא והני מילי מגואי אבל**

פרקי בועי דסמיכי אהדדי. קיס ליה לרבא דתינן סמוכות אלא מחמת נקב שהיה בריאה והעלה הנקב את הבועות הללו סביביו: **חדא ומתחזיא כפרכי.** ואם אחת היא ונראה כמין סדק באמצעיתה **ודומה לב':** [ב]**בועינן לה.** באחת מצדיה: **סלא מימינא.** דבהמה והיא לימין הטבח כשהיא תלויה ברגליה ובני מעיה כלפי הטבח: **יפיר.** סביבית ליה לרבא דכגטול דמי. ולית הלכתא כוותיה כדאמרינן בסמוך ורמיתי שהכשירה מורי רבינו יעקב אבל בחסיר ומליף הלכה כמותו דליכא מאן דפליג: **אמר ליה.** רב אחא לטבח כשיצא מן הבית: **מאי אמר לך.** מרימר: **אמר ליה.** רב אחא לטבח: **הדר עיילה קמיה.** דלמא לא עיין בה שפיר. דסבירא ליה לרב אחא הא דרבא: **וא"מ.** דיתרת **ביני ביני.** כגון מלמטה לערוגה בעינוניתא דוורדא (ו) [ז]שהיא בין שתי הערוגות מלמטה או שיש אחת באמצע המומה על גבה שלא כסדר מיתוכא לתוי טרפה: [ח]**בריאה.** רועות בלאפר. ואמרי לה בריאת בריאות ושמנות: **עינוניתא.** כמו אינוניתא אונה קטנה. דוורדא על שם קליטתה ואדומה: **ומ"מ מגואי.** מתחת: [ט]**אפילו בערפא דאפא.** קטנה בעולה של הדם. ומדסבר רב אשי למיטרפה שמע מינה לאו אורחה ובהני דידן לתית ברובא דידהו אי משכחינא ריאה לית בה עינוניתא כשרה. ויש אומרים שאם חסרו אותות הימין מלטרפין לה בהדייהו הוחיל ויתרת היא ובתשובת [י]הבגליים מצאתי כן אבל לא שמעתי ואין הדבר נראה בעיני הוחיל ולא קיימא בדרא דידהו יתרת היא ותותם הראויות להיות [יא]חסרות והויא לה כחליף וטרפה וכדמשתכחן תרתי עינוניתא שמעתי מפי מורי הזקן שנחלקו בה גדולי הדור ר' יהודה בן רבי ברוך וחבריו ולא פירש לי דעתו ונראה לי שהיא טרפה דהא יתרת דביני ביני היא ולאו אורחה דחדא גופה לא אכשרן אלא משום דכל הנך בריאתא הכי אית להו:

דדמיא

פירוש הקונטרס אע"ג דקרום העולה מחמת מכה אינו קרום היינו כשאינו קרוב בשום מקום אבל כשהיא קרוכה במקום שאינה עומדת להתפרק סותמתה ומגיעה יותר שהקרום הולך וחזק ומיהו הא דפריך רב יוסף לרבינא גבי ריאה שניקבה ודופן סותמתה [יב] אי לא סבין (ג) אמאי טרפה כו' ה"נ הוה מצי לאקשויי אמאי דמכשר רבא תרי אוני דסמיכי אהדדי כסדרן כיון דניקבה אמאי כשר ע"י סתימת הסרכא אלא דרב יוסף שמע הא דרבינא בריש ופריך עלה ואי הוה שמיע ליה מילתא דרבא הוה נמי פריך עלה ומתוך הלכות טרפות של רבינו גרשום ותשובת הגאונים שכתב הרב ר' יוסף ט"ע משמע נמי שהסרכא מחמת נקב היא באה שמצריכין נפיחה כשהאונות סרוכות זו לזו כסדרן או סמוכות וסרוכות בצלעות או בבשר שבין הצלעות והשתא אם הסרכות באות בלא נקב ל"כ כסדרן למה צריך נפיחה כיון דלא [יג] מתפרק וכן בריאה הסרוכה לדופן במקום רביתא דאוני [יד] אם לאו דאמר לאין אלא מחמת נקב ואז אתי שפיר דבדקינן לה בנפיחה שמא עדיין לא נסתם הנקב ואונא הסרוכה לאומא והיא אצלה פירש בקונטרס מעשה בא לידי ושאלתי את פי רבינו יעקב ב"ר יקר והתירה לי לאכול ופירש לי טעמו וטעם האוסרין ונראה לו דשרי ור"ת פסק לאיסור ואמר דכל המאכיל אונה סרוכה באומא מאכיל טרפות בישראל דנראה טעם האוסרין דרבא לא הכשיר אלא בתרי אוני ואומא אין שם אונא עליה אלא שם ריאה כדאמר רבא ה' אוני יש לה לריאה ואם איתא שבעה מצעי ליה ולכך קרוקה דאשונים אומא לפי שאינה בכלל אונות דשם ריאה עליה שזהו עיקר הריאה ובאונאי המיר רבא כמו שמפרש בקונטרס שעומדת במילר החזה דלקמן ואינה מתפרקת אבל באומא בהייהו ריאה לא המיר ועל המתיר להבית ראיה וכן בה"ג ובתשובת הגאונים והר"ר משה דפונטייז"ל [טו] ומזכר בערוך עם הגאונים וכן נוהגים בכל מקום לאיסור חוץ ממקומו של רבינו שלמה שפשט המיר וכל רבותיו אוסרין חוץ מרבו (שלו) הזקן ואנו ממקום שפשט המיר שלו רש"י ז"ל ורבינו גרשום ורבינו נחשון גאון ור"ח ורבינו שמואל ור"י בן רבינו יהודה כולם מתירים ובתוספות רבינו יהודה מצאתי להתיר בשם ריב"א דאי לא הוה אומא בכלל אוני לא תמצא שלא כסדרן בשמואל ורבא אמר סתם בין בימין בין בשמאל והא דלא אמר שבעה אוני אית לה לריאה אומא אסור ואליף נקט חמשה דאומא אין דרכו להיות חסיר וחליף אלא [טז] נחמשה אוני ועוד נמי נראה דאפילו אם אין אומא שם אונא עליה מכל מקום נקט רבא אוני לאשמעינן דאפילו באוני שלא כסדרן טרפה כדמפרש בקונטרס ואי הוה נקט אונא הסרוכה לאומא הוה אמינא דאונא באומא אפילו שלא כסדרן כשרה: **אי שפכי אהדדי חדא היא וכשרה.** כתב בעל הלכות גדולות דבועות בשיפולי ריאה דהיינו בשיפולי אונות או אומות טרפה ופירש הטעם דכל יתר כגטול דמי ומיתה דמה עניין זה אצל זה ואי חשיב ליה יתר בסוף ריאה הכי נמי באמצע ואין לאסור מפני שנראה כשתי בועות דהא מכשרינן היכא דשפכי אהדדי ושמא הטעם דכשעומד בסוף סופו ליפסק ולינקב וטוב ליזהר שכל דבריהם דברי קבלה וכן פסק רבינו [יז] גרשום וכתב דאי מהדר לה הודרא בישרא כשרה: **ואי לאו טרפה.** כתוב בהלכות טרפות של רבינו גרשום דאפילו יש הפסק ביניהם כחוט השערה טרפה משמע דאי איכא ביניהן כשני חוטין לא חשיב סמיכי אהדדי וכשרה וכתב רבינו יהודה דוקא בועות שיש בהן מוגלא אבל נמחיש קשין אפילו סמיכי כשרה וכן פירש רבינו שמואל: **כל הני עיזי בריתא הכי אית להו.** והא דאמר דביני ביני טרפה היינו היכא דגדולה הרבה ואין דומה לענוניתא דוורדא פירש בקונטרס דכי משתכחן תרתי דטרפה דהא יתרת דביני וביני לאו אורחה דחדא גופה לא [יח] אכשר אלא משום דכל הני עיזי בריתא הכי אית להו ואם אין להו אפילו אחת כשרה ורבינו אפריים אומר דעל אחת לא היה אומר כל הני עיזי בריתא הכי אית להו [יט] ולא היה סבור רב אשי למטרפה דהא כולהו אית להו אלא ודאי אפילו על שיש קאמר דכשרה משום דהני עיזי בריתא הכי אית להו ולפיכך אם אין לו אפילו אחת טרפה ונראה לאין ראיה מבהמות שלנו יולדות משלהם כדאשכחן בפרק הלוקח בהמה (בכורות דף יט:) דפרה בת שלשה שילדה ודאי לכהן ובהמות שלנו יולדות לפעמים בשנה שניה [כ] אם לא שנאמר דכשיולדת בשנה שניה משש כחה ושוב לא תלד עד שנה רביעית ועמדת דבר כרש"י מדקאמר וקרו לה טבחי עינוניתא דוורדא משמע כפירושו דאין שם אלא היא דלא מסתבר כלל לומר דקאי אשניה ובכל מקום שהיא סרוכה טרפה ואם חסר אחת מן האונות אין העינוניתא מלטרפה להשלים:

אבל

[ו] [בכרש"י יומא עה: ד"ה בסלוים פירש קולים בלשון אחרמין], [ז] [לשון מנ: לקמן מח:], [ח] שיך לנ"ב, [ד] נ"ל אבל לי אחרמין, [ה] [ועיין תוס' בכורות יט: ד"ה פרה ותוס' ע"ז כד: ד"ה פרה וכו'].

הגהות הב"ח

[ו] רש"י ד"ה אבל ביני וכו' דוורדא או שיש: [ז] תוס' ד"ה (בדף הקודם) היינו וכו' אי לא סבין מאי כ"ל ותוס' ל' נמחק:

מוסף רש"י

הני תרתי בועי דסמיכי להדדי. אם יש שני בועות בריאה ואין מוט הריאה מפסיק ביניהן טריפה, דאמרינן מחמת נקב שהיה ביניהן נדבקין יחד ועלה ביניהם קרום וקו"ל קרום שעלה מחמת מכה אינו קרום ונוריפה, כי עתיד ליגע זה הקרום ויעמוד הנקב ותמות מיד (הפרדס עמ' קמ). **ה' אוני אית להו לריאה.** לבד מתרי האומות הגדולות (שם עמ' קנא). **או חליף.** היינו חסרה ממקום שהיא לחוייב להיות שם (לעיל מג.). **חיוי ברייתא.** כרועות בלאפר וביעיים (לעיל מג.).

פ א ב מיי' פ"ז מהל' שחיטה הל"ח סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סי' לז סעי' ג:

פא ג מיי' שם פ"ח הל"ח סמג שם טוש"ע יו"ד סי' לה סעיף ב וכסג"ס: ד [מיי' שם הלכה כ ג טוש"ע שם סעיף לז]:

פב ה ו מיי' שם הל"ח טוש"ע שם סעיף ג:

שיטה מקובצת

[א] כל הני חיוי ברייתא ואמרי לה כל הני עיזי ברייתא הכי אית להו: [ב] בעינוניתא דוורדא או בין שתי: [ג] ברייתא רועות באפר ואמרי לה בריתא בריאות ושמנות: [ד] דוורדא על שם שהיא קלישתא ואדומה: [ה] ובתשובת הגאונים הבבליים: [ו] ואותן הראויות להיות חסרו והויא לה: [ז] מגינה על הנקב ניחא אבל א"כ בחנם: [ח] דאי מתרמי דמבצבצא הוה טריף: [ט] אי לא סביך מאי טרפה כו' כשהאונות סרוכות זו לזו כסדרן או סרוכות ושוכבות אצל צלעות או בבשר: [י] למה צריך נפיחה כיון דלא מתפרק: [יא] אי לאו דאמרי' וכו'. נ"ב נ"א אבל אם אמרי' דאין סרכה אלא מחמת נקב אתי שפיר הא דבדקינן בנפיחה וכו': [יב] והר"ר משה דפונטייזה הנזכר בערוך: [יג] אין דרכו להיות חסיר וחליף אלא לאוני: [יד] דברי קבלה וכן פסק רבינו חננאל וכתב דאי מהדר לה הדרנא כשרה הס"ד: [טו] דחדא גופה לא אכשרינן אלא: [טז] ולא הוה סבר רב אשי למטרפה דהא כולהו הכי אית להו אלא ודאי אפי' על השניה קאמר דכשרה:

רבינו גרשום

בבועא דלא אמרינן נקבינן בועא אחריתי אם דמו הנקבים להדדי דאמרינן לאחר שחיטה ניקבה ותהא כשרה אבל אזלינן לחומרא ואמרינן קודם שחיטה הוא: הני תרתי בועי דריאה דסמיכין להדדי כו' דאמרינן כיון דסמיכין להדדי [חיישינן שמא יש] נקב בינתים ולא אתי מידי לסתומי הנקב: ואי לא תרתי איגון וטרפה כלומר דאמרינן נקב בינתיים: כל הני חיוי בריתא הכי אית להו איכא דאמרי כל הני עיזי בריתא הכי אית להו:

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות